

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Kokkuvõte Euroopa andmekaitseinspektori arvamusest isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 89 kohaste kaitsemeetmete ja erandite kohta seoses ettepanekuga võtta vastu põllumajandusettevõtete integreeritud statistika määrus

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)

(2018/C 14/06)

Põllumajandusettevõtete integreeritud statistika määruse eelnõu, nagu selle esitas Euroopa Komisjon pärast Euroopa andmekaitseinspektoriga konsulteerimist, tekitab iseenesest vähe andmekaitseküsimusi. Siiski tekitavad nõukogus toimunud aruteludel esitatud muudatusettepanekud uusi küsimusi, mis puudusid komisjoni esialgses ettepanekus. Eelkõige saaks määruse eelnõust nende muudatuste lisamisel lõplikku teksti esimene Euroopa Liidu õigusakt, milles sätestatakse erand andmetega tutvumise, nende parandamise ja nende kasutamise piiramise õigusest ning erand isikuandmete statistilistel eesmärkidel töötlemise piiramise ja vaidlustamise õigusest, vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 89. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab seetõttu heameelt, et nõukogu konsulteeris temaga selle uue muudatuse üle, andes sellega Euroopa andmekaitseinspektorile võimaluse esitada selles menetlusetapis arvamus.

Siin arvamuses keskendutakse isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 89 kohaste erandite vajalikkuse hindamisele koostoimes põhiõiguste hartaga. Eelkõige rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et andmetega tutvumise ja nende parandamise õigus on sätestatud põhiõiguste harta artikli 8 lõikes 2 ning see on isikuandmete kaitse õiguse üks põhikomponente. Ükski selle õiguse erand ei tohi minna kaugemale selle eesmärkide täitmiseks rangelt vajalikust ning peab täitma Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 52 lõikes 1 ja isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 89 sätestatud rangeid nõudeid.

Lisaks vajalikkuse põhjaliku hindamise vajaduse rõhutamisele märgitakse arvamuses ka vajadust vähendada mis tahes piirangute kohaldamisala ning arutletakse nõutavate kaitsemeetmete olemust. Arvamuses käsitletakse ka isikuandmete kaitse üldmääruse artiklit 11, mis võib aidata lahendada mõningaid riiklike statistikaametite täheldatud probleeme, millele juhtis nõukogu tähelepanu, ilma et oleks vajadust teha isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 89 kohaseid erandeid. Eelkõige ei kohaldataks kooskõlas artikliga 11 andmesubjekti artiklite 15–20 kohaseid õigusi, kui vastutav töötleja suudab tõendada, et ta ei saa tuvastada andmesubjekti.

Seda arvestades soovib Euroopa andmekaitseinspektor, et nõukogu taashindaks kavandatud erandite vajalikkust, arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 89 kehtestatud nõudeid koostoimes põhiõiguste hartaga. Välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu seadusandja saab esitada selliste erandite vajalikkuse kohta täiendavaid põhjendusi ja kitsendada sätete kohaldamisala, soovib Euroopa andmekaitseinspektor selle asemel kaaluda, mis ulatuses võib isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 11 aidata lahendada riiklike statistikaametite täheldatud õigustatud probleeme. See võib olla asjakohane andmetöötlusetappidel, kus üksikisikuid neid käsitlevate andmekogumitega ühendavad võtmed on juba kustutatud ning on võetud muid tehnilisi või korralduslikke meetmeid selle tagamiseks, et statistikaametid või mis tahes muu isik ei saa üksikisikuid uuesti tuvastada.

Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab siiski, et esialgse perioodi suhtes, mida on sageli vaja statistiliste andmete ettevalmistamiseks, mille jooksul üksikisikud peavad jääma otseselt või kaudselt tuvastatavaks, kohaldatakse jätkuvalt isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud üldeeskirju. Asjaolu, et tehniliste ja korralduslike meetmete kehtestamine üksikisikute juurdepääsu- ja muude õiguste tagamiseks võib nõuda rahalisi ja inimressursse, ei ole iseenesest piisav põhjendus, et teha erand üksikisikute isikuandmete kaitse üldmääruse kohastest õigustest. See kehtib isikuandmete kaitse üldmääruse kohaste andmesubjekti kõigi õiguste kohta ja on eriti oluline põhiõiguste hartas selge sõnaga nõutud andmetega tutvumise ja nende parandamise õiguse suhtes, mis on isikuandmete kaitse kui põhiõiguse üks põhikomponente.

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

9. detsembril 2016 võttis Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) vastu ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, milles käsitletakse integreeritud statistikat põllumajandusettevõtete kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 1166/2008 ja (EL) nr 1337/2011 (edaspidi „ettepanek“).⁽¹⁾ Ettepaneku eesmärk on luua sidusam, paindlikum ja omavahel seotud põllumajandusstatistika süsteem ning pakkuda õigusraamistik põllumajandusuuringute programmile, mis algab põllumajandusloendusega 2020. aastal.

Määruse eelnõu, nagu selle esitas komisjon pärast konsulteerimist Euroopa andmekaitseinspektoriga, tekitas ainult üksikuid andmekaitseküsimusi ja neid on käsitletud ettepanekus nõuetekohaselt. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt, et komisjon konsulteeris temaga enne ettepaneku vastuvõtmist ja arvestati tema mitteametlikke märkusi. Eelkõige toetab andmekaitseinspektor põhjenduses 16 esitatud viiteid kohaldatavatele andmekaitse õigusaktidele: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 95/46/EÜ⁽²⁾ ja selle riiklikele rakendussätetele ning – kui asjakohane – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 45/2001⁽³⁾. Samuti kiidab ta heaks põhjenduses 26 oleva viite asjaolule, et Euroopa andmekaitseinspektoriga on konsulteeritud. Kuivõrd 9. detsembril 2016 avaldatud ettepanekuga seoses ei tekkinud olulisi andmekaitseprobleeme, otsustas Euroopa andmekaitseinspektor, et ei esita selles etapis ametlikku arvamust.

Siiski tekitasid mõningad muudatusettepanekud, mida arutati Euroopa Liidu Nõukogus (edaspidi „nõukogu“) peetud läbirääkimiste kontekstis seadusandliku protsessi vältel, uusi küsimusi, mis puudusid komisjoni esialgses ettepanekus. Nende muudatuste lisamisel lõplikku teksti saaks määruse eelnõust esimene Euroopa Liidu õigusakt, milles selge sõnaga sätestatakse erand andmetega tutvumise, nende parandamise ja nende kasutamise piiramise õigusest ning erand töötlemise piiramise ja vaidlustamise õigusest, vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 89.

Protsessi praeguses etapis põhjendab see oluline uus element Euroopa andmekaitseinspektori arvamust. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab seepärast heameelt, et nõukogu otsustas temaga selle uue muudatuse üle konsulteerida ja palus 26. septembril 2017, et Euroopa andmekaitseinspektor kontrolliks konkreetset neid nõukogus toimunud läbirääkimiste kontekstis esitatud muudatusettepanekuid⁽⁴⁾.

Selle arvamuse eesmärk on esitada määruse eelnõu kohta konkreetseid soovitusi, keskendudes asjakohastele nõukogus arutatavatele muudatusettepanekutele. Arvamuse 2. osa eesmärk on arutada ja aidata hinnata, kas kavandatud erandid vastavad või ei vasta statistilistel eesmärkidel tehtavate erandite vajalikkuse kriteeriumidele, nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 89 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 52 lõikes 1. Lisaks esitab Euroopa andmekaitseinspektor 3. osas soovitusi kaitsemeetmeid käsitlevate kavandatud sätete kohta.

4. JÄRELDUSED

Kui need muudatused lisatakse lõplikku teksti, saaks määruse eelnõust esimene Euroopa Liidu õigusakt, milles sätestatakse erand andmetega tutvumise, nende parandamise ja nende kasutamise piiramise õigusest ning erand isikuandmete statistilistel eesmärkidel töötlemise piiramise ja vaidlustamise õigusest, vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 89. Arvestades teema uudsust ja olulisust, väljendab Euroopa andmekaitseinspektor heameelt ja hindab kõrgelt nõukogu konsultatsiooni ja ettevaatust seoses ettepaneku võimaliku mõjuga isikuandmete kaitsele.

- Euroopa andmekaitseinspektor soovitab, et nõukogu taashindaks kavandatud erandite vajalikkust, arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 89 nõudeid koostoimes põhiõiguste hartaga.
- Välja arvatud juhul, kui Euroopa Liidu seadusandja saab esitada selliste erandite vajalikkuse kohta täiendavaid põhjendusi ja kitsendada sätete kohaldamisala, soovitab Euroopa andmekaitseinspektor selle asemel kaaluda, mis ulatuses võib isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 11 aidata lahendada riiklike statistikaametite täheldatud õigustatud probleeme. Eelkõige võib see olla asjakohane andmetöötlusetappidel, kus üksikisikuid neid käsitlevate andmekogumitega ühendavad võtmed on juba kustutatud ning on võetud muid tehnilisi või korralduslikke meetmeid selle tagamiseks, et statistikaametid või mis tahes muu isik ei saa üksikisikuid uuesti tuvastada.

⁽¹⁾ COM(2016) 786 final – 2016/0389 (COD).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).

⁽⁴⁾ Vt eesistujariigi teade delegatsioonidele, milles käsitletakse põhjendust 16a ja artiklit 12a eesistujariigi esitatud tekstis (andmekaitse) (viitenumber 12351/17), Brüssel, 21. september 2017. Dokument on ka avaldatud nõukogu registris aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12351-2017-INIT/en/pdf>.

Kui konkreetsete erandite vajalikkus peaks hilisemas etapis osutama põhjendatuks, esitab Euroopa andmekaitseinspektor järgmised täiendavad soovitused tingimusi ja kaitsemeetmeid käsitleva artikli 12a kohta:

- Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt selge avalduse üle, et isikuandmeid ei kasutata ühegi konkreetse andmesubjekti suhtes meetmete võtmiseks või otsuse tegemiseks.
- Euroopa andmekaitseinspektor avaldab heameelt ka sätte üle, et isikuandmeid tohib kasutada üksnes statistilistel eesmärkidel.
- Euroopa andmekaitseinspektor soovib teksti läbi vaadata, et selgelt sätestada, et isikuandmed pseudonüümitakse ja (pigem mitte või) kasutatakse muid asjakohaseid kaitsemeetmeid artikli 89 lõike 1 kohaselt.

Brüssel, 20. november 2017

Euroopa andmekaitseinspektor

Giovanni BUTTARELLI
